Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 1 (2025) · “Raqamli iqtisodiyot sharoitida hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o‘sish sur’atlarini ta’minl...

9. Yu J, Wang Y, Li Y, Li X, Li C, Shen J. The safety and effectiveness of Da Vinci surgical system compared with open surgery and laparoscopic surgery: a rapid assessment. J Evid Based Med. 2014 May;7(2):121-34. doi: 10.1111/jebm.12099. PMID: 25155768.

10. Lanfranco AR, Castellanos AE, Desai JP, Meyers WC. Robotic surgery: a current perspective. Ann Surg. 2004 Jan;239(1):14-21. doi: 10.1097/01.sla.0000103020.19595.7d. PMID: 14685095; PMCID: PMC1356187.

11. Хаджимуратов А. А. Среда инновационного предпринимательства при формировании зелёной экономики / INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL «SCIENCE AND INNOVATION» SPECIAL ISSUE: GREEN ENERGY AND ECONOMICS May 2-3, 2025. – с. 441-447/ https://doi.org/10.5281/zenodo.15402563

SANOAT KORXONALARIDA KADRLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Abdullayev Mirzohid G‘ayiberdiyevich
Andijon davlat universiteti
Iqtisodiyot kafedrasi dotsenti, i.f.f.d, (PhD)
mirzo1972@mail.ru

Sanoat milliy mahsulotlar ishlab chiqarish bo‘yicha milliy iqtisodiyotning asosiy tarmoqlaridan biri bo‘lib, u qo‘shimcha qiymat yaratish orqali aholi ehtiyojlarini samarali qondirishga qodir. Binobarin, moddiy ishlab chiqarishning yetakchi tarmog‘i sifatida mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida sanoatning o‘rni muhim. Sanoatning afzalliklari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, sanoat material ishlab chiqarish sektorining asosiy tarmog'i bo'lib, milliy va jahon bozorlarida iste'mol bozori sharoitlarini ta'minlaydi. Buning natijasida bozorlar aholi ehtiyojini qondiradigan iste’mol tovarlari bilan ta’minlanmoqda. Bu, o'z navbatida, milliy iqtisodiyotning tovar aylanmasi darajasiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ikkinchidan, sanoat iqtisodiyotning ulkan dvigateli bo'lib, u erda qo'shimcha qiymat yaratiladi. Sanoatda barcha qazib olinadigan va yetishtiriladigan resurslarni qayta ishlash, ulardan yangi mahsulotlar ishlab chiqarish, assortimenti va nomenklaturasini kengaytirish hisobiga diversifikatsiya jarayoni takomillashtiriladi.

Uchinchidan, sanoat tarmog‘i nafaqat yirik sanoat muassasasi, balki aholi bandligini ta’minlash, ish o‘rinlari yaratishda ham muhim o‘rin tutadi.

Published: 24.05.2025
Cite this article: Abdullayev Mirzohid G‘ayiberdiyevich (2025). Sanoat korxonalarida kadrlarni boshqarishni takomillashtirish yo‘llari. Emro Science and Education, 2(1). https://journal.emro.uz/public/maqola/267
© 2025 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

Ayni paytda mamlakatimizda sanoatda band bo‘lgan xodimlarning umumiy soni qariyb 16 foizni tashkil etadi. Sanoat tarmog‘ining bandlik o‘sishi nuqtai nazaridan yana bir muhim xususiyati qayta ishlash va qo‘shimcha qiymat yaratish faoliyatida namoyon bo‘ladi. Ya'ni, qayta ishlash korxonalari sonining ko'payishi va qo'shilgan qiymatning oshishi sanoatda band bo'lgan ishchilar sonining ko'payishiga olib keladi. Bu ish o'rinlarining o'sishi bilan sanoatda band bo'lganlar sonining o'zgarishi bilan qayta ishlash hajmi va qo'shilgan qiymatning oshishi o'rtasida bevosita bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi .

To'rtinchidan, sanoat jahon iqtisodiyotida ishtirok etuvchi mamlakatlar o'rtasidagi iqtisodiy integratsiya jarayonlarini muvofiqlashtirish va iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasidagi muvozanatni saqlashga yordam beradi.

Buning natijasida barcha mamlakatlarning fan va texnika yutuqlaridan, tabiiy, mehnat va moliyaviy resurslaridan oqilona foydalanish mumkin bo‘ladi.

Ta’kidlash joizki, keyingi yillarda hukumat tomonidan sanoat tarmoqlarida ishlab chiqarishni mahalliylashtirish bo‘yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirildi.

Sanoat sohasining yuqorida qayd etilgan afzalliklari bilan bir qatorda, ijtimoiy mehnat taqsimotini rag‘batlantirish, bozor raqobatini rivojlantirish kabi qator ustuvor vazifalar ham mavjud.

Bizning fikrimizcha, mamlakatimizda sanoatni yanada rivojlantirish, ijtimoiy mehnat taqsimoti va ishlab chiqarishni chuqur ixtisoslashtirish kadrlar bilan ishlash darajasiga bog‘liq.

Sifatli ta’lim bevosita kadrlar siyosatiga bog‘liq. Ma'lumki, kadrlar siyosati xodimlarni boshqarish tamoyillari, maqsadlari va strategiyalaridan iborat [4]. Korxonada xodimlar bilan ishlash bilan bog'liq barcha tadbirlar aynan shunga qaratilgan.

Shu bilan birga, korxonada va tarmoqda xodimlarni boshqarish strategiyasining asosiy maqsadi korxona xodimlarining salohiyatini shakllantirish, rivojlantirish va undan samarali foydalanishdir. Bu har bir xodim bilan ishlash sifatini doimiy ravishda oshirib borish va korxonaning pirovard maqsadiga erishish uchun malakali kadrlar qobiliyatidan to‘liq foydalanishni ta’minlash orqali kompaniya o‘z faoliyati va ijodkorligini oshirishni ta’minlashi kerak.

So‘nggi yillarda mamlakatlar o‘rtasida raqobatning kuchayishi, xalqaro bozorlarda yuqori texnologiyali mahsulotlarga talabning ortib borishi va jahon bozorlarida yuqori texnologiyali mahsulotlarga talabning ortib borishi milliy eksportda yuqori texnologiyali mahsulotlar ulushini oshirishga va milliy ishlab chiqarishni

innovatsion rivojlantirishga moyil bo‘ldi. Keyinchalik bunga ehtiyoj yanada keskinlashdi [2].

Boshqa tomondan, mamlakatimizda ishlab chiqarish kadrlarini samarali boshqarish ichki iste’mol bozorlarini sifatli tovarlar bilan to‘ldirish, zarur bozor muvozanatini ta’minlash, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, ishlab chiqarishni mahalliylashtirish, aholi bandligi va daromadlarini oshirish kabi masalalarni hal etishda yetakchi tarmoqqa aylandi.

Bugungi kunda boshqaruv tizimini takomillashtirish sohasida quyidagi tendentsiyalar mavjud:

Boshqaruv faoliyatining maqsadli yo'naltirilganligini kuchaytirish;

Moslashuvchan boshqaruv tuzilmalarini va takomillashtirilgan boshqaruv apparatini yaratish, shu jumladan ortiqcha boshqaruv bo'linmalarini qisqartirish orqali;

Ishlab chiqarishni boshqarishda jamoaning rolini oshirish va ularni yuqori natijalarga erishishga qaratish;

Mehnatning ijtimoiy sharoitlarini yaxshilash. Bu tendentsiyalar, shuningdek, korxonalarning boshqaruv tuzilmalarini, birinchi navbatda, sifat ko'rsatkichlari asosida takomillashtirish yo'nalishlarini belgilaydi.

Boshqaruv tizimini takomillashtirish va uni baholash tendentsiyalari va ko'rsatkichlari quyidagilardan iborat:

Optimallik - minimal ma'muriy aloqalarga ega bo'lgan tarkibiy bo'linmalar o'rtasidagi munosabatlarni oqilona o'rnatish. Shunday qilib, ko'p bosqichli boshqaruvni qisqartirish boshqaruvni takomillashtirishning asosiy talablaridan biridir.

Samaradorlik - bu boshqaruv qarorlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishini ta'minlash uchun barcha funktsional bo'linmalar va kerak bo'lganda ishlab chiqarish bo'linmalari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning aniqligi.

Ishonchlilik - ma'lumotni o'z vaqtida olishni va boshqaruv qarorlarini rahbariyat va rahbarlarga o'z vaqtida etkazib berishni ta'minlaydi. Ishonchlilik va samaradorlik joriy va kelajakdagi boshqaruv tizimining samaradorligi uchun muhim omil hisoblanadi.

Iqtisodiyot - bu, asosan, boshqaruv tizimining maksimal samaradorligini ta'minlash, ya'ni ishlab chiqarish samaradorligini oshirish uchun boshqaruv xarajatlarini kamaytirishdir. Ta'kidlash joizki, kompaniyaning kadrlar boshqaruvini takomillashtirish sohasida hamma ham bir xil yo'nalishlarga ega emas.

Bugungi kunda korxona boshqaruvini takomillashtirishning muhim yo‘llaridan biri raqamli iqtisodiyot imkoniyatlarini yaratish, joriy etish va ulardan samarali foydalanish, shuningdek, ish vaqtining yo‘qotilishining oldini olish, asbob-

uskunalarning ishlamay turishini qisqartirish, mehnat va moddiy resurslardan oqilona foydalanish uchun kompyuterlardan foydalanish hisoblanadi.

Bizningcha, yuqorida qayd etilgan kamchiliklarni bartaraf etish bugungi kunning eng dolzarb masalalaridan biriga aylanishi kerak. Buning sababi shundaki, sanoat sohasi muammolarini hal etish mamlakat iqtisodiyotini yuksak cho‘qqilarga ko‘tarish imkonini beruvchi asosiy omil hisoblanadi [3].

Mamlakatimizda sanoat sohasini yanada takomillashtirish uchun birinchi navbatda quyidagi yo‘nalishlar bo‘yicha strategik vazifalarni amalga oshirish zarur:

- mavjud ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni oshirish;
- joriy funksionallikni tiklash;
- korxonalarning ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasini oshirish;
- yangi tashkil etilayotgan korxonalar faoliyati uchun qulay sharoitlar yaratish;
- sanoat tarmog‘ini rivojlantirishda kichik korxonalar sonini yanada ko‘paytirish va ularni tashkil etish chora-tadbirlarini rag‘batlantirish.

Mamlakatda sanoat sektorining barqaror o‘sishini ta’minlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

1. Eksport qiluvchi korxonalarni qo‘llab-quvvatlash va ularning barqaror ishlashini ta’minlash.
2. Mahalliy ishlab chiqaruvchilar va yetkazib beruvchilar mahsulotlariga ichki talabni rag‘batlantirish chora-tadbirlari.
3. Iqtisodiyotning real sektorida resurs bazasini kengaytirish va investitsiya faolligini oshirish.
4. Elektr energetikasini modernizatsiya qilish, energiya sarfini kamaytirish va energiya tejovchi tizimlarni joriy etish.
5. Kichik biznesni rivojlantirish, aholi bandligini ta’minlash va yangi ish o‘rinlari yaratishni qo‘llab-quvvatlashni kuchaytirish.

Bu vazifalarni amalga oshirish sohada kadrlar boshqaruvini, ularda yuzaga keladigan muammolar va qonuniyatlarni o‘rganish, sohaning rivojlanish tendensiyalaridagi muhim empirik munosabatlarni o‘rganish kabi qator amaliy masalalarni samarali hal etish bilan bevosita bog‘liqdir.

Bu, o‘z navbatida, mahalliy ishlab chiqarishda kadrlar boshqaruvining rivojlanish darajasini tavsiflovchi qo‘shimcha statistik ko‘rsatkichlar tizimini ishlab chiqish, ularning barqaror va mutanosib rivojlanishini monitoring qilish, tarmoqlarni rivojlantirishning ilmiy asoslangan ustuvor yo‘nalishlarini aniqlash va ularni rivojlantirish mexanizmlari bilan bog‘liq tizimli tahlillarni o‘tkazish, ilmiy-uslubiy muammolarni samarali hal etish, rivojlanish omillarini ekonometrik modellashtirish,

rivojlanish omillarini prognozlash va prognozlashtirishni baholashni taqozo etadi. rivojlangan mamlakatlarda iqtisodiyot tarmoqlari barqarorligini baholashning samarali usullari va modellaridan foydalangan holda respublika tarmoqlari.

Adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2011-2015-yillarda O‘zbekiston Respublikasi sanoatini rivojlantirishning barqaror yo‘nalishlari to’grisida”gi 2010-yil 21-dekabr PQ-1442-sonli qarori.
2. Абдуллаев М. Personal malakasini oshirish asoslari. Хоразм Маъмун Академияси Ахборотномаси. № 2.
3. Теоретические аспекты влияния социально-экологических факторов на эффективное использование трудовых ресурсов. Нурматов Дильшадбек Набижанович, Абдуллаев Мирзохид Гайибердиевич. Номер: 2 (92) Год: 2014 Страницы: 30-31. 14.02.2014. Издательство: Редакция Журнала научных публикаций аспирантов и докторантов (Курск).
4. Абдуллаев М. Г. Американская и японская система управления персоналом: преимущества и недостатки //International Conference on Educational Discoveries and Humanities. – 2025. – С. 84-93.
5. Кибанов А.Я. Управление персоналом (учебник). Москва, Инфра. 2012 г.

КАК ВИЗУАЛЬНЫЙ КОНТЕНТ ВЛИЯЕТ НА ПРИНЯТИЕ РЕШЕНИЯ О ЗАПИСИ К СТОМАТОЛОГУ

Абдунабиева Севинч Нозимали кизи,
Студентка 5-курса фармацевтического факультета,
Ферганского медицинского института общественного здоровья,
sevabdu@mail.ru
Хаджимуратов Абдукаххор Абдумуталович,
Доктор экономических наук,
Ферганский медицинский институт общественного здоровья,
Тел:/ телег. +998 99 974 15 58
khajimuratov58@gmail.com

Аннотация. В данной статье исследуется эффективность использования таргетированной рекламы в стоматологии с анализом конкретных кейсов и метрик. Изучается влияние таргетированной рекламы на привлечение пациентов в стоматологические клиники на основе анализа практических кейсов и